

vpl. Pyhäjärvi

Perjantai 16. elokuuta 2013

Pyhäjärveläisyyden vaali – Karjalan puolustaja

N:o 8 58. vuosikerta

Tunteita nostattaneet juhlat Hämeenkyrössä

Pyhäjärvi-juhlat 20.-21.7. Hämeenkyrössä toivat tunteet ja karjalaisen mentaliteetin pintaan; kaksipäiväisillä juhlilla pyyhittiin kyyneleitä ja kuultiin naurunremakkaa eri tapahtumissa.

Juhlaohjelma sujui perinteiseen tapaan muistojen iltan, iltamien, jumalanpalveluksen ja päiväjuhlan myötä.

Juhlapuhuja, dosentti Silvo Kaasalainen muistutti

juurien tärkeydestä ja siitä, miten karjalaisuutta on nykypäivänä tuotava tykö nuorisolle:

– Jos Karjala ei ole netissä, Karjalaa ei ole olemassa.

Hän toivoi myös nuorisoa ideoimaan karjalaisuuteen uusia ulottuvuuksia:

– Perinnettä on voitava uudistaa ja käyttää luovalla tavalla, ja parhaiten se onnistuu nuorilta. Hyvänä esi-

merkkinä on lauluuyhtye Värttinä, joka on muokannut karjalaisesta kansanlaulusta globaalisti puhuttelevan kulttuurituotteen. Kannattaisi varmaan koota nuorisoryhmä ideoimaan uutta. Saattaisi syntyä vaikka uusi kännykkäpeli Angry Carelian, innosti Kaasalainen.

Juhlakooste

SIVUT 2-10

Juontaja Matti Pitko (vas.) ja juhlapuhuja Silvo Kaasalainen ovat vanhoja koulukavereita. Huumori hersyi sen mukaisesti juhlassa.

Arvo Kukon kerrontaa isänsä Eino Kukon evakkoperheen vaiheista Hämeenkyrössä käytiin kiittämässä kädestä pitäen.

Raija Visuri kertoi haikeita muistojaan Hämeenkyrön sankarihautausmaalla.

Seppeleet sankarivainajille ja Karjalaan jääneille

Sunnuntaiaamun messussa Hämeenkyrön kaunis puukirkko täyttyi juhlaväestä. Laina Tenkasen laulama Pyhäaamun rauha avasi kirkonmenot, joissa saarnasi ja liturgina toimi pastori Anu Leminen ja kanttori-urkuri Jukka Hovila. Huilunsoittoa esitti Johanna Urpainen, tekstin lukijoina toimivat Matti Pitko ja Simo Immonen. Pastori Anu Lemisen saarna on luettavissa Kirkonsanoma-palstalla sivulla neljä.

Ehtoollisenvieton alkaessa kirkossa kuultiin harvinaisempi kellonkilkatus. Pastori Leminen kertoi, että Hämeenkyrön kirkon vintiltä oli kirkkoherra löytänyt vanhan, roomalaiskatoliselta ajalta peräisin olevan ehtoolliskellon. Piispa Matti Revon luvalla kello on otettu nyt luterilaisiin kirkonmenoihin mukaan.

– Huomiokelloa soitetään juhlamessuissa merkiksi ehtoollisen pyhästä hetkestä.

Kirkonmenojen päätteeksi suoritettiin perinteiset kunniakäynnit Karjalaan jääneiden vainajien ja sankarivainajien muistomerkeillä.

16. elokuuta 2013

Vpl. Pyhäjärvi-juhlien tulevaisuus

Olemme saaneet muutama viikko sitten viettää Hämeenkyrössä Vpl. Pyhäjärvi-juhlia 67. kerran, mikä on kerrassaan hämmästyttävä lukema. Tuskin ne aikaisempien sukupolvien vastuunkantajat, jotka järjestivät juhlat ensimmäistä kertaa, arvasivat että vielä kahden miespolven jälkeen pyhäjärveläiset kokoontuvat runsain joukoin muistelemaan menetettyä kotiseutuaan ja iloitsemaan yhdessäolosta.

Paljon on tietysti muuttunut ensimmäisten juhlien jälkeen. Alkuvuosina juhlille osallistuvien määrä oli nelinumeroisen. Pääjuhla oli vietettävä ulkosalla, sillä juhlapaikoilta ei olisi löytynyt riittävän suuria sisätiloja. Jumalanpalvelusväki on sentään mahtunut juhlapaikkojen kirkkoihin, vaikka joskus niidenkin istumapaikat ovat olleet tiukassa. Nykyisin kaikki tilaisuudet on voitu pitää sisätiloissa, eikä sää aiheuta uhkaa juhlien onnistumiselle.

Miten juhlomme onnistumista voidaan ylipäänsä arvioida? Siihen on varmaan useampia mittareita: menikö kaikki suunnitelmien mukaan, saatiinko aikaan korkeatasoinen ohjelma, kuinka paljon juhlavieraita saapui paikalle, millaista palautetta osallistujilta on tullut; ainakin nämä kysymykset ovat keskeisiä juhlien arvioinnissa.

Hämeenkyrön juhlat olivat mainittujen kysymysten valossa varsin onnistuneet. Säätiö on lausunut kiitoksensa juhlista kaikille järjestelyihin osallistuneille. Jos jatkossa juhlamme pysyvät tällä tasolla, niillä on edessään hyvä tulevaisuus. Vpl. Pyhäjärvi-juhlia on pidetty lähes kaikilla paikkakunnilla, joilla on ollut riittävän paljon pyhäjärveläistäustaisia aktiiveja. Viime vuosikymmenten aikana on kuitenkin käynyt vähitellen ilmi, että järjestelyvoimia ei enää riitä läheskään kaikilla niillä paikkakunnilla, joilla on aikaisemmin kyetty pitämään suuriakin juhlia. Ennen muuta suuret kaupungit ovat jäämässä sivuun. Vaikka niissä muuten voitaisiinkin juhlia järjestää, juhlakansaa ei saavu paikalle siinä määrin kuin olisi toivottavaa. Pyhäjärveläisten alkuperäiset sijoituskunnat Satakunnassa ja Sata-Hämeessä näyttävät edelleen toimivan juhlapaikkakuntina parhaiten.

Vpl. Pyhäjärvi-juhlat ovat tähän asti olleet aina kaksipäiväiset. Monet muut karjalaiset seurakunnat ja säätiöt ovat resurssien puutteessa siirtyneet yksipäiväisiin juhliin. Hämeenkyrön juhlat osoittivat, että meillä on jatkossakin mahdollisuus säilyttää kaksipäiväiset juhlat ja sisällyttää niihin korkeatasoinen ohjelma sekä saada aikaan kiireetön juhlatunnelma.

JUHANI FORSBERG
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen varapuheenjohtaja

Hämeenkyrön Karjalaseuran pj. Risto Toivainen (vas.) ja Pyhäjärvi-Säätiön vpj. Juhani Forsberg vaihtoivat kuulumisia juhlien Muistojen illassa Hämeenkyrön kirkossa.

Kirkkoillassa verestettiin muistoja

Muistojen iltaa vietettiin perinteiseen tapaan Hämeenkyrön kirkossa, jossa paikallisen Karjalaseuran pj. ja juhlatuomaria luotsannut Risto Toivainen toivotti väen tervetulleeksi.

Hämeenkyrön seurakunnan tervehdyksen tuonut pastori Henna-Riikka Rinne puhui kristittyjen muinoin tuntemasta muukalaisuudesta ja oman paikkansa etsimisestä. Paikkaansa voi etsiä myös moni ihminen tänä päivänä.

Pyhäjärveläisille hän totesi, että heidän ei pitäisi kärsiä vuosittain juhlilla, jolle olisi tärkeää ilmoittaa, missä juuret ovat.

– Meillä kristittyinä on kahdet juuret; paikka, missä olemme syntyneet, tai missä vanhemmat ovat syntyneet. Toiset ovat Taivaan Isän luona, sinne on meidät luotu. Maallisten ja taivaallisten juurien etsintää teemme joka päivä. Jumala on luvannut, että hän tekee hengellään meistä rakennuskiiviä Hänen kirkkoonsa.

Yksinlaulua kanttori Jukka Hovilan säestyksellä esitti Juha Ritalahti esittämien mm. koskettavat laulut "Kirkossa" ja "Armolaulu".

Kanttori Jukka Hovila säesti Juha Ritalahden lauluesityksiä, taustalla kuuntelee pastori Henna-Riikka Rinne.

Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen varapuheenjohtaja, teologian tohtori Juhani Forsberg näki, että Muistojen illassa kuin muissakin juhlien tapahtumissa koetaan häkellyttävää yhteisyyttä. Samalla hän pohti, mitä sana "muisto" tarkoittaa.

– Muisto on liittymä menneisyyteen, joku asia, mitä muistetaan. Samalla on paikka, mihin muistot liittyvät. Sanotaan, että muisto voi olla painava taakka tai kantavat siivet.

Vaikeatkin muistot voivat seestyä ja helpottua ja siivet tulla entistä kantavammiksi.

Hän toivoi, että jokainen sukupolvi olisi valmis jättämään muistoja omille jälkipolvilleen – ne voivat olla hyvinkin pieniä arkisia tekoja, joihin ihminen voi myöhemmin palata. Oma kohtainen esimerkki oli hiljattain kesämökillä tehty puukaupan vuoleminen 9-vuotiaan pojantytär Rebeekan kanssa.

Olennaista teologi Forsbergin mukaan on kuitenkin se, että emme murehdi sitä, mikä muisto meistä jää, vaan se, että olemme kaikki Jumalan muistissa.

Muistojen illan päätteeksi, samoin kuin sunnuntain juhla jumalanpalveluksessa, kerättiin kolehti Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hengelliseen toimintaan.

MARJO RISTILÄ-
TOIKKA

Muistojen illassa ja juhla jumalanpalveluksessa kerättiin kolehti Pyhäjärvi-Säätiön hengelliselle työlle.

Arvo Kukko kertoi isänsä ja samalla koko perheen evakkotaipaleesta Pyhäjärveltä Hämeenkyröön. Esitys on luettavissa sivuilta 8-9.

Evakkoäiti-muistomerkkihankkeen tuotto
käytetään lyhentämättömänä.

Keräystilin numero: OKOYFIHH,
FI84 5789 5420 0253 68.

Viite: 30009

Keräyslupa: Karjalan Liitto ry
Keruu aika: 2.11.2012-31.10.2014

Juhlapuhuja, dosentti Silvo Kaasalainen kehotti testaamaan: Oletko aitokarjalainen vai lällykarjalainen?

Juhlapuhuja, Hämeenkyrössä nuoruutensa viettänyt ja siellä ylioppilaaksi kirjoittanut tohtori, dosentti Silvo Kaasalainen piti päiväjuhlassa mukaansatempaavan puheen karjalaisuudesta.

– On kysymyksiä, jotka ihminen tekee elämänsä varrella yhä uudestaan: kuka minä olen, millainen minä olen, miksi olen tällainen. Se selittää esimerkiksi erilaisten pikatestien ja muutumisohjelmien suosion.

Kaasalainen kertoi itse löytäneensä netistä kirjailijapappi Matti J. Kurosen laatiman testin ”Oot sie karjalaisi?”.

– Testi sisältää 12 kolmen vaihtoehdon kysymystä, kuten *Mihi väkkee sie luet isseis? (Hyöväkkee, työväkkee vai myöväkkee). Käkiät sie kovast? (Harvakseltaa, kaikke aikaa vai Viimeiks Viipuris).* Sain testistä 25 pistettä. Kuulun siten suurimpaan ryhmään *Mikä lie lällykarjalaine.* Tähän joukkoon kuuluu 68 prosenttia testin tehneistä. Muut ryhmät ovat *Aitoo kammaa Karjalast* (29 %) ja *Kuha luulet ja haastat* (3 %).

– ”Aitoo kammaa Karjalast” on nykyään yhä vähemmän, mutta meitä ”lällykarjalaisia” vastaavasti yhä enemmän, summasi Kaasalainen.

Juhlapuhuja totesi, että aitoihin karjalaisiin kuuluu varmasti Kivennavalta evakkoon lähtenyt 82-vuotias Anneli Ilonen, joka kesäkuussa väitteli tohtoriksi aiheenaan Kannaksen karjalaisten identiteettiä. Väitöskirjan nimi on ”Rajan lapset”.

– Ilonen halusi selvittää, mitä eri-ikäiset kannakselaisjuuriset pitävät karjalaisina piirteinään ja miten nämä piirteet ovat säilyneet heidän jälkeläisissään. Johdopäätöksinään Ilonen tiivistää, että kannakselainen identiteetti on isänmaallista karjalaisuutta, tasa-arvoisuutta, suvaitsevaisuutta, aktiivista kansalaisuutta, yritteliäisyyttä ja yrittäjyyttä. Tietty karjalainen identiteetin piirteet ovat tosi vahvat, ja niitä on siirtynyt aina neljänteen sukupolveen. Hei- moidentiteettiä halutaan edelleen myös pitää yllä, kuten tämä pyhäjärveläisten juhla osoittaa, totesi Silvo Kaasalainen.

– Murre on yksi keskeisistä identiteettiipiirteistä. Omassa porukassa se yhdistää ja luo kotoisuutta, mutta vieraassa seurassa se erottaa. Kannaksen evakojen murre ja tapa puhua poikkesivat selvästi heidän sijoituskuutiensa ihmisten puheenparresta. Tästä syystä evakot kohtasivat joskus väärinymmärrystä ja jopa pilkkaa.

Kaasalaisen mukaan kyseessä ei ole vain kieli, vaan sen pohjalla oleva erilainen mentaliteetti ja tapakulttuuri.

– Kuvitellaanpa vaikka kaksi miestä, pyhäjärveläinen ja hämeenkyröläinen, yhdessä rannalle. Miesten on tarkoitus vetää vene maihin kiskomalla sitä ylikäisestä kokkanarusta. Pyhäjärveläinen sanoo köyteen tarttuneelle kaverilleen: *Älä sie veikkone vejä siit köyvest. Ka nääthä sie ko se o vies haprastunt.* Hämeenkyröläinen ilmaisee asian suorempana: *Älä verä, ei se pirä, se on veresä märeäntyny.*

Näistä kielen ja kulttuurin eroista on ajan mittaan selvitty.

– Matka nykytilanteeseen on kuitenkin ollut raskas, etenkin heti sotien jälkeen. Kannakselaisten kokemukset olivat niin järjestyttäviä, että ne piirtyivät syvälle mieleen. Anneli Ilosen haasteltavat ovat luetelleet lähdistään ja evakkomatkoistaan jopa päivämääriä ja kellonaikoja. Traumaattisten kokemusten muistaminen johtuu aivojemme ominaisuuksista. Ilonen puhuu itsepintaisuuden voimasta muistissa: vaikka haluamme unohtaa, vaikeat kokemukset palaavat mieleemme hellittämättä. Juuri tästä syystä vaimoni eno Veikko Siira on kirjoittanut Kurkijoen valsin sanoihin: *Miks en sua mielestäin saa, miks piti vieraan sun valloittaa.*

– ”Miks piti vieraan sun valloittaa” tuli itsellenikin mieleen, kun kävelin ensi kertaa vanhempieni asuinsijoilla, Kiimajärven ranta- maisemissa Pyhäjärvellä. Vain läjään työnnetyt peruskivet olivat talosta tal- lella peltoaukean laidassa. Karjalaisen sitkeyden perikuvana kiviläjän vierestä löytyi kuitenkin elossa ole- va viinimarjapensas. Jäljistä päätellen heinikossa oli yö- pynyt edellisenä yönä kar- huperhe. Kaikesta näki, että alueella ei venäläisille ollut mitään käyttöä.

– Syntymäkotini maise- missa näkyi myös historia hyvin konkreettisella taval- la. Parin sadan metrin pääs- sä talon perustuksista oli- vat jäljellä korsun rauniot juoksuautoineen. Vierestä löytyi tykille kaivettu kuop- pa. Lähellä oli myös reu- noihtaan lujitettu, yli kaksi metriä syvä kaivanto, jonka oletettavasti vanhempani olivat kaivaneet pommi- suojaksi.

Kotiseutumatkalla ei siis löytynyt kotia, mutta pers- pektiiviä kyllä.

– Vasta Pyhäjärvellä käy- tyäni ymmärsin, miksi van- hempani heti jatkosodan alettua tultua halusivat ta- kaisin Karjalaan. Ymmär- sin myös sen valtaisan pet-

Puheenpitäjä Silvo Kaasalainen ja juhlayleisöä.

tymyksen, jonka he koki- vat, kun taas joutuivat jät- tämään kotinsa.

Samat kokemukset tule- vat esiin myös Anneli Ilo- sen väitöskirjan haastatte- luissa. Eräs kotiseutumat- kailija kertoo: *Kylän maise- mia katsellessa tuli sellainen tunne, että vasta nyt palapelin palat alkavat loksahdella koh- dalleen, kun vihdoin lapsuuden aikana kuullut kertomukset saavat puitteet... Yhteenkuu- luvuuden tunne oli myös ennen kokemattoman voimakas.*

Silvo Kaasalainen itse ha- lusi jakaa matkakokemuk- sensa samasta talosta evak- koon lähteneen Arvo-serk- kunsä kanssa, joka asuu ul- komailta.

– Poimin Kiimajärvestä pieniä kiviä ja vein ne tuliai- siksi Kanadan Mindeniin. Yllättävän paljon Suomi ja Karjala olivat siellä muu- tenkin läsnä: naapurissa lie- huivat saloissaan sekä Suo- men että Kanadan liput, ja kylteissä näkyi karjalaisia sukunimiä. Arvon amerik- kalainen vaimo toi pöytäan aitoa itse tehtyä pullaa ja karjalanpiirakoita.

Arvo kertoi serkulleen, että Kanada oli ollut heille hyvä. Ilokseen Silvo saattoi kertoa, että myös Suomeen jääneille oli käynyt loppu- jen lopuksi hyvin, sekä hen- kisesti että aineellisesti.

– KTT Matti Sarvimä- ki on tutkinut evakkoon joutumisen vaikutusta tu- lotasoon. 1970-luvulle tul- taessa evakkomiesten tulo- taso oli peräti 11 prosent- tia korkeampi kuin suo- malaisten keskimäärin. Myös kunnat, joihin evak- kot asettuivat, menestyivät yleensä muita kuntia pa- remmin.

– Ainakin nykyisessä asuinkunnassani Vantaalla on käytännön kautta tultu siihen tulokseen, että ilman karjalaisverta ei pärjätä. Kun pyhäjärveläisjuurinen kaupunginjohtaja Juhani

Paaenen siirtyi eläkkeelle, Vantaa kokeili läntistä pe- rua olevaa johtajaa: tämä jäi kuitenkin heti kiinni rö- töksistä. Niinpä hänet jou- duttiin vaihtamaan Kari Nenoseen, jonka sukujuu- ret johtavat Suur-Jääsen kihlakuntaan.

Kaasalaisten oma evak- koperhe kohtasi onneksi ys- tävällisiä isäntäperheitä ja naapureita sekä talvisodan jälkeen Suodenniemellä että jatkosodan jälkeen Hä- meenkyrössä. Uusi koti ra- kennettiin kulttuurimaise- maan F. E. Sillanpään Myl- lypuron varrelle.

– Isäni totesi jo 80 täyt- täneenä: *Ollaaha myö iha koh- tuuvel selvitty. Rikkaita ei olla, mut nälkääkää ei olla nähty.* Voin siis itsekin hyvillä mie- lin todeta, että paitsi lälly- karjalainen, olen myös hä- meekyröläinen ja yhdyn mielelläni sekä satakunta- laisten että karjalaisten lau- luun.

– Sitä, että evakkojen ja kantaväestön erot ovat ny- kyarjessa tasoittuneet lähes näkymättömiin, voi pitää normalisoitumisena ja suu- rena saavutuksena. Sama on tapahtunut myös suh- teessa entiseen viholliseen: tajuamme, että sodat ovat valtioiden välillä, eivät ih- misten, ja venäläisistä on tullut meille naapureita, kauppakumppaneita ja asi- akkaita, monille ystäviäkin.

– Se ei silti tarkoita, että Karjala tai karjalaisuus pi- täisi unohtaa.

Karjalaiset pitäjä- ja su- kuseurat ja kotiseutulehdet toimivat vielä, mikä pa- remmin, mikä heikommin, sen verran kuin seniorit jak- savat.

– Mutta uhanalaisia nämä yhdistykset ja lehdet väistä- mättä ovat, ja siksi nyt ol- laan käännekohdassa. Vii- meistään nyt on syytä poh- tia, mikä karjalaisuudessa on niin arvokasta, että se

on tarpeen siirtää uusille sukupolville, ja miten se voidaan tehdä, juhlapuhuja painotti.

– Perinnettä on voitava uudistaa ja käyttää luovalla tavalla, ja parhaiten se on- nistuu nuorilta. Hyvänä esi- merkkinä on lauluyhtye Värttinä, joka on muokan- nut karjalaisesta kansanlau- lusta globaalisti puhuttelevan kulttuurituotteen. Kan- nattaisi varmaan koota nuo- risoryhmä ideoimaan uut- ta. Saattaisi syntyä vaikka uusi kännykkäpeli Angry Carelian, innosti Kaasalai- nen.

– Nuoret myös toimivat internetissä globaalissa yh- teisössä, joten jos Karjala ei ole netissä, Karjalaa ei ole olemassa. On hienoa, että esimerkiksi Pyhäjärvi-seu- rassa on oivallettu tämä ja harppaus nettilämään on otettu. Seuran oma Face- book-ryhmä keräsi alle kahdessa kuukaudessa yli 200 useista sukupolvista koostuvaan jäsentä.

Arvokkainta karjalaisissa ovat Silvo Kaasalaisten mie- lestä henkiset ominaisuu- det, joiden juuret lienevät sekä geeneissä että kulttuu- rissa.

– Karjalaisten sosiaalisuus ilmenee monin tavoin. Yksi tällainen, myös Anneli Ilo- sen havaitsema piirre, on tunneherkkyys. Jopa kol- mannen sukupolven Kati kertoo: *Mullekin tuli just mie- leen, että itketään ja naura- taan. Ehkä se on just sitä temperamenttia, että itketään ja nauretaan. Ei kauheen tasa- nen luonne.*

– Toinen ominaispiirre on ekspressiivisyys, joka il- menee mm. vilkkautena, avoimuutena ja laulumiele- nä. Näillä ominaisuuksilla on kysyntää nykyisessä glo- baalissa elämänmenossa niin työmarkkinoilla kuin kulttuurien välisessä kans- sakäymisessä.

– Summa summarum:

Uskon, että karjalaisilla, sekä aidoilla että meillä läl- lykarjalaisilla, on hyvät eväät selvitä tulevaisuuden haas- teista. Meillä kun on sosi- aalisuuden ohella toinenkin nykyään kysytty ominai- suus, joka on hyödyksi yhtä hyvin peruskoululaiselle kuin kaltaiselleni tutkijalle- kin. Imatralainen Maija Puulasto-Nevalainen tiiv- vistää sen runossaan näin: *Se on minnuu karjalaisuutta ko mie kysyn: Mihi sie oot mänös mitä sie sinne määät millo sie tulet takasii.*

Sannoot et karjalaiset on niin uteliaita. Kaik pittää utsii. Mie sanon et ei se mittää uteliaisuutta, se on vaa tiijohalluu. Mist mittää tietää jos ei kysy.

– Jatketaan siis kysele- mistä, summasi Silvo Kaa- salainen saadessaan runsaat aplodit puheensa päätteek- si.

- MRT

vpl. Pyhäjärvi

Kotisivut osoitteessa:
www.karjalanliitto.fi/
vplpyhajarvisaatio

JOS OSOITTEESI MUUTTUU,
muista ilmoittaa uusi osoite Pyhäjärvi-lehden toimitukseen. Osoite ei muutu automaattisesti vain postiin ilmoittamalla

Veljeni ja setämme
Maanviljelijä

Pentti Kalevi PÄRSSINEN

* 12.2.1946 TYRVÄÄ
† 24.5.2013 SASTAMALA

*Viljapello lainehtii,
vihreä on maa.
On talo tyhjä
vailla asujaa.*

Muistellen
Valto ja Marjatta
Antti perheineen
Matti perheineen
Sukulaiset ja naapurit

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa Kiikan kirkossa.
Kiitämme osanotosta.

Rakkaamme

Impi Aliisa LUUKKANEN

s. 2.2. 1917 VPL, PYHÄJÄRVI
k. 24.5. 2013 SASTAMALA

*Aika on elää,
aika on uurastaa.
Aika on hiljentyä – odottaa
ja väsyneenä viimein nukahtaa.*

Kiitollisuudella muistaen
Eila ja Matti
Juha perheineen
Tarja perheineen
Riikka perheineen
Riitta perheineen
muut sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.
Kiitos osanotosta

Kerro perheen ja suvun uutiset lehdessä

Pyhäjärvi-lehti julkaisee joka numerossa
tietoja perhetapahtumista,
kuten merkkipäivistä, edesmenneistä
ja valmistuneista.
Muistathan kuitenkin aina
kysyä asianosaisilta
luvan tietojen julkaisuun.

Kirkonsanoma

Saarna Pyhäjärvi-juhlien messussa

Saarna Pyhäjärvi-messussa 21.7.2013 Hämeenkyrön kirkossa perustuu evankeliumitekstiin Matt. 7:15-23

Kun kyröskoskelainen, mutta Ihantalasta kotoisin oleva rouva Salme Pussi (o.s. Ikävalko), kuuli, että minulla on tänä kesänä kunnia saarnata Pyhäjärvi-juhlassa, hän antoi minulle tämän kynttilän. Kynttilässä on kaksi väriä, punainen ja musta. Kysyin, mitä värit merkitsevät. Salme vastasi, että ne ovat karjalaisten värit: punainen on veren väri ja musta kertoo surusta.

Nämä värit kuvaavat teidän karjalaisten ja tänään erityisesti pyhäjärveläisten elämän tietä kautta aikojen monenlaisten uhkien ja vaarojen keskellä. Olen ihmetellyt, miten karjalaiset ovat selvinneet koettelemuksistaan. Mikä toi turvaa ja kantoi esim. viime sotien aikaan, kun kotiseutu vietiin?

Tässä ajassa ihmiset turvaavat elämänsä monenlaisiin asioihin: rahaan, tavararaan, toisiin ihmisiin. On kaikenlaisia "totuudentarjoajia" ja "profeettoja", jotka ojentavat auliisti apua, mutta todellisuudessa ovat kuin susia lammasten vaat-teissa. Heidän totuutensa ja tavaransa eivät auta silloin, kun vastoinkäyminen koh-taa ihmistä.

Salme Pussin kertomus talvisodan ajalta on jäänyt mieleen. Ollessaan lottatehtävissä eräänä pimeänä talvisodan iltana Salme kertoi katso-neensa taivaalle ja näh-neensä siellä kuun, jonka päälle muodostui risti. Hän sanoi, että kuu kehi ristiin. Näky oli sellainen, jota hän ei koskaan unohtanut.

Risti kuun päällä toi mieleeni, että tämä näky saattoi merkitä edessä olevaa vai-keata aikaa ei vain karjalai-sille, vaan koko Suomen kansalle. Näitä isänmaan puolesta tehtyjä uhrauksia kunnioitamme tänään myös sankarihaudoilla ja Karjala-muistomerkillä.

Karjalaisten tie on ollut surun ja veren tie. Samaa raskasta tietä kulki aika-naan myös isoisäni Kiven-navalta ja mieheni isoisä Uukunniemeltä.

Päivän evankeliumitekstin kautta voisi selittää rouva Salme Pussin ristinäkyä syvemmin. Jeesus varoittaa vääristä profeetoista. Oi-kean profeetan, totuuden sanoman tuojan, tuntee hä-nen sanoistaan, jotka tuot-tavat hyvää hedelmää eli kaikkea hyvää ihmisille. Kuun päälle talvisotailtana kehinyt risti siis kertoi, että tie hyvään elämään ja to-tuuteen löytyy vain Jeesuk-sessa, ristin mieheessä. Kun kaikki näkyvä apu katoaa ihmisen elämästä, voimaa ja lohtua tuo tieto siitä, että Jeesus on sovittanut pahat tekemme. Hän kulkee kanssamme elämän vaike-uksissa ja viimein johtaa taivaan kotiin. Näin Karja-lan kynttilän punainen väri muistuttaa meitä myös Kristuksen hyvistä hedel-mistä ristillä: Jeesus kuoli ja vuodatti verensä kaikkien meidän syntiemme puo-lesta ja kuolemallaan avasi ikuisen elämän tien.

Jeesus, ristin mies, on ai-noa turva meille myös tä-nään, niin kuin oli pyhäjär-veläisille ja kaikille karjalai-sille sodan kurimuksessa. Jeesus itse kärsi ristillä kai-ken sen kivun, jota te karja-laiset ja me muutkin elä-mässämme kannamme. Ja haluan sanoa vielä näin: Jee-sus kantaa itse meitä ja kipujamme joka päivä.

Sodan päätyttyä pyhäjär-veläiset asettuivat uusille paikkakunnille siirtolaisina asumaan, myös tänne Hä-meenkyröön. Alkoi uusi elämä, sopeutuminen, joka ei aina ollut helppoa. Eri-laisuuden ja menettämisen taakat siirtyivät karjalaisper-heissä myös sukupolvelta toiselle, kuten kävi äitini kohdalla. Hänessä eli lop-puun saakka suru Karjalan puolesta. Yrjö Jylhän ru-non sanoin:

*Autio piha, hyljätty talo,
ikkunoista on sammunut valo,
ovet on auki, liesi on jäässä,
ammuttu koira porraspäässä.*

*Oudosti täällä nyt
askelet kaikaa;
seinällä on kello,
tauonnut aikaa,
pöydällä kantele,
nurkassa rukki -
viimeksi sillä on
kehrännyt lukki.*

*Kauniisti elivät
täällä he kerran
peltojen keskellä
pelossa Herran;
helisi kantele, hyrisi rukki,
ikkunan alla pihlaja kukki.*

*Autio talo, tuomittu talo,
räystäitä nuolee jo liekkien palo
- mutta ei liekit tuhota saata
rakasta, ikuista perintömaata.*

Karjalan kynttilässä heh-kuu punainen veren värinä ja musta surun värinä. Aja-ta aikaan te pyhäjärveläiset ja kaikki karjalaiset kannat-te taakkananne surua ja menetyksiä. Tietoisuus siit-tä, miten paljon on mene-tetty, auttaa myös arvosta-maan sitä, mitä on jäljellä. Menetykset ovat myös kas-vattaneet ja sitkistäneet teit-tä.

Kun sytytän tämän kar-jalaisten kynttilän, sen liekki kertoo teille karjalaisille ja meille kaikille siitä, mikä meille on pysyvää. Taivaan toivo! Uskossa Jumalaan omistamme ikuisen taivaal-lisen perintömaan, jota ku-kaan ei voi riistää.

Kirkas kynttilän liekki muistuttaa myös taivaan kodin valosta ja ilosta, jota kohti kuljemme. Sanotaan, että taivaassa on aina kesä, aina kaunista ja ihanaa. Kau-niit Karjalan kunnaat ja isän-maamme ihanuus, jota nyt kesäloistossa saamme ihail-la, on vain esimakua tästä taivaallisesta isänmaasta.

Ps. 16: "Herra, sinä olet minun perintöosani, sinulta saan ruokani ja juomani, sinun kädessäsi on minun arpani. Ihana maa on tullut

Pastori Anu Leminen seurasi seppeleenlasku- ja kirkon portailla puna-musta karjalakynttilä kädessään.

osakseni, kaunis perintö on minulle annettu. Sinä osoi-tat minulle elämän tien, si-nun lähelläsi on ehtymätön ilo, sinun oikealla puolellasi ikuinen onni."

Vaikka te karjalaiset me-netitte maalliset perintö-maanne, tämän ikuisen pe-rinnön saatte omistaa ja antaa jälkipolvillemme. Hä-meenkyrön Karjala-muis-tomerkissä sanotaankin, että jälkipolville karjalaiset saa-vat antaa ristin ja kanteleen perinnön. Kaikki maallinen, mitä itse kukin omistam-me, on katoavaa. Taivaan koti, ristin perintö, on Jee-suksen katoamaton perin-tömaa kaikille häneen us-koville. Mutta vain Jeesuk-seen uskomalla se omiste-taan, sillä Hän yksin on Tie, Totuus ja Elämä.

ANU LEMINEN
pastori, Hämeenkyrön
seurakunta

Mummo Impi Luukkasen muistolle

Impi Aliisa Luukkanen, syntynyt Pyhäjärvellä 2.2.1917, kuoli Sastamalas-sa 24.5.2013.

Tyttärenpoika Juha Kal-lio muisteli hautajaistilaisuudessa mummoaan mm. seuraavasti:

– Sisareni ja minä pu-huimme aina Halkivahan mummosta, vaikka aika Urjalan Halkivahan kylässä oli vain kolmannes hänen vaiherikkaasta elinkaarestaan. Impi syntyi Suomen valtion kanssa samana vuonna nähden kansakun-tamme suuret muutokset vuodesta 1917, 2000-luvun hullutuksiin ja kiireiseen elä-mään. Karjalasta evakkoon lähtö talvisotaa pakoon, pa-luu takaisin kotiin ja taas uudelle lopulliselle evakko-

matkalle Hämeenkyröön ja sieltä sijoittuen Halkivahaan.

– Maatalous oli kovassa nousussa ja työtä riitti kai-kille. Perhe Luukkanen, Lempi, Impi, Viljami ja pieni Eila asettuivat tilalle ja rakensivat navetan, puima-

lan ja päärakennustakin re-montoitiin. Tilaa koneellis-tettiin, tuli traktori työko-neineen ja myös lypsykone helpottamaan mummon työtä rakkaiden lehmien hoidossa. Jälkeenpäin olen miettinyt, miten taiten Impi ja Viljami hoitivat eläimet niin hyvin ja niin pienellä peltopinta-alalla.

Vuonna 1976 juhannuk-sena tuli yllättävä viesti pa-pan lähdöstä. Mummo ei voinut yksin jatkaa tilanpi-toa, vaan hän muutti Syl-väänkadulle viettämään elä-kepäiviään. Päättyi noin 40 vuotta kestänyt elämänvai-he.

Ensimmäisinä Vamma-lan-kesinä mummo meni vielä Halkivahaan nautti-

maan maaseudusta ja naa-pureiden seurasta. Vamma-lassa harrastuksia olivat eri-laiset askartelu- ja käsityö-piirit. Ystäviä olivat mm. Lampun-mummo ja sis-konsa Elma piipahteli tuon tuosta.

– Mummolla oli kaipuu kotiseudulle. Juuriltaan vä-kisin reväistynä kotiutumi-nen muualle oli vaikeaan. Impi-mummo ja äitini Eila kävivät pari kertaa katso-massa entisen kodin paik-kaa.

– Mummo oli luonteel-taan tomera ja suoraseikäi-nen. Käsien kätevyys näkyi meidän kaikkien vaatteissa ja kekseliäisyys muissa ar-jen askareissa. Mummu teki Halkivahassa miehen työn papan rinnalla ja ansaitsi

eläkepäivänsä. Enkä muis-ta hänen koskaan kyseen-alastaneen kenenkään toi-mintatapoja enkä kuullut valituksen sanaa. Mummo oli erinomainen esimerkki meille ja tuleville sukupol-ville, toteaa Juha Kallio.

Hautajaispuheen pitänyt kirkkoherra Ari Paaviläi-nen puhui suojelusenkeleis-tä, ja enkelin siiven koske-tuksista myös Impi Luuk-kasen elämäntaipaleen eri vaiheissa.

– Luopuminen toi aina myös jotain uutta ja hyvää. Impi ymmärsi, että niin täy-tyi olla, vaikka sitä ei käsit-täisikään. Nyt Impi saa le-vätä Taivaan Isän kodissa, hän oli lähtönsä valmis.

Tilaa oma
Pyhäjärvi-lehti
tai anna ystävälle
ja sukulaiselle
lahjaksi!

Tilaushinta vain
30 euroa
vuosikerta,
lehti ilmestyy
joka kuukausi.

Soita
p. 040 730 2622

Isä siirrettiin Hämeenkyrön sankarihaudasta kotiin Pyhäjärven multiin

Hämeenkyrön sankarihautausmaa on Raija Visurille, o.s. Kiuru, tunteita nostattava paikka. Hän näyttää harmaiden kivien rivistössä kohtaa, johon hänen jatkosodassa kaatunut isänsä on siunattu 10.8.1941.

Paikalla ei kuitenkaan ole isän nimellä varustettua kiveä, sillä hänen maalliset jäännöksensä siirrettiin sittemmin Pyhäjärven multiin.

– Äiti halusi viedä isän takaisin kotiin Pyhäjärvelle. Nythän sieltä tuodaan sankarivainajia takaisin Suomeen.

Raija oli yksivuotias isänsä Johannes Kiurun kaatua 31.7.1941. Äiti Hilka, o.s. Paussu, oli tyttärensä kanssa evakossa Kauhavalla ja jonkin aikaa Hämeenkyrössä. Perheen surua lisäsi se, että vuotta aiemmin oli kuollut kaksivuotias veli Reijo.

– Hän hukkui kaivoon Kauhavalla.

Äiti Hilka oli lähtöisin Vernitsalta, isä Johannes Salitsanrannalla. Jatkosodan aikana Hilka Kiuru tyttärineen palasi Pyhäjärvelle muutamaksi vuodeksi takaisin.

– Minä en siitä ajasta muista juuri mitään, vain joitain pieniä muistiväläyksiä on. Esimerkiksi se, kun mummo kantoi päreko-passa navetan vintille. Samoin muistan tuvassa olleen penkin, jolla istuessa heiluttelin jalkojani. Kun nyt olemme päässeet vanhaan kotiin käymään, siellä oli tuo penkki edelleen paikallaan, kertoo Raija kyyneleet silmissä.

Jatkosodan suurhyökkäys ajoi karjalaiset toiselle evakkotaipaleelle. Uusi suru oli edessä, kun äiti kuoli ”lentävään keuhkotautiin” ja haudattiin Luvialle Raijan ollessa kuusivuotias.

Sankarihautajaiset Hämeenkyrön hautausmaalla 10.8.1941.

Hilka Kiuru, o.s. Paussu, miehensä Johannes Kiurun sankarihaudan äärellä.

Vuotta ennen Johannes Kiurun kaatamista perhettä kohtasi suuri suru: kaksivuotias poika Reijo hukkui kaivoon evakossa Kauhavalla. Arkun ääressä vanhemmat Hilka ja Johannes Kiuru.

Raija Visuri isänsä sankarihaudan paikalla Hämeenkyrön hautausmaalla.

Eno Vilho Paussu otti tyttönsä hoiviinsa omaan perheeseensä, joka sai asutustilanpaikan Ikaalisista.

– Kaikkiaan enon perheeseen siunaantui kahdeksan lasta, ja minä olin yhdeksäs. Enon vaimo ei alkuun oikein hyväksynyt minua, mutta sitten tilanne muuttui ja olin hänen mielestään oikein hyvä tyttö.

Oma puoliso Esko Visuri löytyi Huittisista, ja

Visurin pariskunta sai neljä tyttärtä.

– Mieheni on sodan nähnyt, ja paljon käymme erilaisissa veteraanitilaisuuksissa. Samoin haluan käydä näillä Pyhäjärvi-juhlilla, se on tärkeä asia, kertoo heinäkuussa 73 vuotta täyttänyt Raija Visuri.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Merkkipäiviä

Laura Suominen o.s. Pulakka 90-vuotiaaksi

Tätini Laura Suominen täytti 90 vuotta 20.7.2013. Lauralla oli merkkipäivänsä kunniaksi kahdet juhlat. Tapiolan kirkolla vietettiin 17.7. lähetysyhdistys Kylväjän kesäseuroja ja varsinaisena syntymäpäivänä 20.7. kokoonnuimme me lähisukulaiset Lauran Kerttu-sisaren kotipiirissä Sarkolassa.

Lähetysyhdistys Kylväjän toiminnassa Laura on ollut mukana sen perustamisesta asti, jo neljättä vuosikymmentä. Kylväjän väen keskuudessa Lauraa kutsutaan ”lähetysmummoksi” ja Laura itse vielä lisää olevansa maailman onnellisin lähetysmummo. Lauran uskollisuutta ja intoa lähetyksrakkauden eteenpäin viemisessä kiiteltiin kesä-

seurojen puheenvuoroissa. Seuravieraita oli mukana runsas sata ja heitä kaikkia Laura tervehti sydämelliseen tapaansa ystävän tekemä kukkaseppele päässä. Väsymyksestä tai jännityksestä ei näkynyt merkkiäkään, ja kun tästä Lauralle mainitsin, hän totesi vain että mikäs häntä tässä jännittäisi kun saa olla omien rakkaiden lähetysystävien seurassa.

Lauran sisaren Kerttu Niukkanen jälkipolvi oli järjestänyt varsinaisen syntymäpäivän sukutapaamisen. Juhlapäivän sää oli lämmin ja kaunis niin kuin päivän sankarikin. Tarjoilut olivat runsaat ja herkulliset. Mukana juhlissa olivat Lauran lähisuku, sisko ja sisarten lapset puolisoineen, kum-

milapsia sekä serkut puolisoineen. Iloinen puheporina, laulu ja nauru ja liikutuksen kyynelkin olivat läsnä, kun karjalaiset sukulaiset tapasivat.

Laura ja hänen edesmennyt Veikko puolisonsa olivat lapsettomia, mutta niin kuin Laura sanoo, hänen lapsiaan ovat olleet lähetit maailman eri kolkissa, lähetysmaissa uskoon tulleet ja myös me sisarten lapset olemme saaneet olla Lauran sydämessä ja esirukouksessa.

Me kaikki toivomme Lauralle edelleen hyvää vointia, iloista mieltä ja Jumalan siunausta.

KIRSTI GERDT
Lauran
Esteri-sisaren tytär

Valokuvassa päivänsankari Laura Suominen istumassa oikealla vieressään sisarensa Kerttu Niukkanen. Seisomassa juhlissa mukana olleet serkukset seuraavasta sukupolvesta Lauri Lahtinen, Risto Lahtinen, Kari Lahtinen, Reetta Sievälä, Kirsti Gerdt, Taisto Niukkanen, Tarja Kimber, Kaija Valkama, Markku Pulakka, Pentti Sulosaari, Erkki Pulakka, Marja-Liisa Rautjokija ja Jaakko Niukkanen.

Leppoisa tunnelma iltamissa

– Mitä karjalaisuus minun sukupolvelle tarkoittaa? Varmasti eri asioita kuin 96-vuotiaalle mummulle, joka Pyhäjärveltä joutui kaksi kertaa lähtemään.

– Karjalaisuus on minulle enemmän käsite; tieto siitä, että meillä on sama historia ja juuret. Me emme haikaile takaisin Karjalaan, siitä tuli selvä varmuus, kun veljeni kanssa kävimme Pyhäjärvellä muutamia vuosia sitten, totesi Sari Hirvelä Pyhäjärvi-juhlien iltamien tervehdyspuheessaan.

Sari Hirvelä on Hämeenkyrön Karjala-seuran hallituksen jäsen ja puheenjohtaja Risto Toivianen tytär.

– Täällä Hämeenkyrössä ei olisi paljon mitään ilman karjalaisia, hehkutti juontaja Matti Pitko.

Sanojensa vakuudeksi hän luetteli liudan esimerkiksi: ensimmäinen taksi, huoltoasema, jalkapallojoukkue Apassit, kiekkokaukalo, hautakivieistämö ja viimeisimpänä saavutuksena on avantouimareille saatu rakennetuksi kaksi saunaa. Karjala-seuran puheenjohtaja Risto Toivianen on toiminut myös talviuimareiden puheenjohtajana ja saunahankkeiden alullepanijana.

Teboil-huoltoaseman paikkakunnalle pystyttäneen pyhäjärveläisen Aarne Härmäläisen sisar Ritva Tuurala kertoi iltamissa tarinan, miten hänestä tuli Ritva Annikki.

– Isä oli rintamalla talvisodassa, kun äidillä alkoivat synnytyspoltot. Äitini pyysi veljeäni Aarne hakemaan kylän kättilön paikalle. Aape sanoi, että menee, jos saa antaa tulevalle lapselle nimen. Näin minusta tuli Ritva Annikki.

Vanhan ajan ohjelmalliset iltamat keräsi Kyröskosken Koskilinnan aivan täyteen väkeä. Ilta kului leppoisasti tuttuja tapaillen, ohjelmia kuunnellen ja lopuksi tanssiaskelin parketilla.

Ohjelman aloitti ainoa karjalaisjuureton, mutta vahvasti hämeenkyröläinen trubaduuri Johannes Raitjoki johdattamalla kuulijat kitarallaan ja laulullaan Pohjois-Karjalaan.

– Rokkaha mie, Antero on etunim.

Näillä sanoilla asteli ohjelmavälillä valkoasuinen sotilas alias Seppo Hyypöläinen, jonka juuret ovat Kannaksen Kaukolassa. Hän esitti Rokan kuuluisia lausahduksia Väinö Linnan Tuntemattomasta sotilaasta.

Runonlausuntatuokioista vastasivat Sonja Nikkilä ja Inkeri Sutinen.

Äitiänsä Mirja Paldania säesti haitarillaan viipurilaisen isän tytär Teija Paldan-Piipponniemi. Uralin pihjala soi kauniisti äidin ja tyttären yhteistyönä.

Leppoisien iltamien lopuksi tanssahdeltiin Seppo Vilkin, karjalaisjuurinen hänkin, yksimiehistä orkesterin tahdeissa.

TARJA RAIPALA

Runonlausuja Inkeri Sutinen haastattelee juontaja Matti Pitkoa vai päinvastoin.

Teija Paldan-Piipponniemi säesti äitiään Mirja Paldania muuan muassa Uralin pihlajassa.

Antti Rokka alias Seppo Hyypöläinen lausui otteita Väinö Linnan Tuntemattomasta sotilaasta.

Minna ja Ari Kulmala ehtivät ensimmäisinä parketille.

Laulaja Seppo Lindgren.

Tanhuajat Nokialta toivat vauhdikkaan esityksen juhlille.

Kyröskosken Mieskuorolaisia.

Sillanpää-tunnelmiin vei esityksessään Vernu Nieminen.

Päiväjuhlakin sujui lupsakkaasti

Päiväjuhlalan tervetulosanat lausui Risto Toiviainen puheen mm. heimojen välisistä eroista puheenparressa ja käytöksessä. Toiviainen myös kiitti kaikkia talkoolaisia, jotka olivat juhlien eteen urakoineet.

Päiväjuhlankin juontajaksi oli saatu Hämeenkyrössä asuva toimittajalegenda Matti Pitko, joka on sataprosenttinen karjalainen, sukujuuret Terijoella ja Harlussa. Hän luotsasi juhlataattuun tyyliinsä, huumoria säästelemättä.

Pääjuhlan kunniavieras oli Pyhäjärvellä syntynyt 96-vuotias Anna-Liisa Toiviainen, jota Pitko juhlan aluksi haastatteli. Kotipaiikat olivat vanhan emännän mielessä, ja samalla harmi menetetyistä kotiseudusta. Nykysijoilla Hämeenkyrössä hän kuitenkin elää tyytyväisenä, vaikka uuden elämän alkuun oli lähdetty tyhjistä.

Hämeenkyrön kunnan tervehdyksen ja samalla nuoren puheenvuoron piti kunnanhallituksen pj. Jouni Ovaska. Hän kertoi vaarinsa olleen Kirvun evakkoja, joka tuli Hämeenkyrön ja Viljakkalan seudulle.

Ovaska pohti tilannetta, mihin karjalaisevakot joutuivat tullessaan vahvaidenttisille, ehkä sisäänpäin sulkeutuneillekin paikkakunnille.

– Nyt voidaan olla kiitollisia, kun karjalaiset omalla työllään rakensivat ympäristön ja yhteisön, jossa jälkeläiset, kuten minäkin, saavat olla.

Poliitikon tehtävissä eri puolilla Suomea kiertävä Ovaska totesi, että karjalaisten sukujuurien tullessa ilmi, syntyy yhteys, tietynlainen kumppanuus tunteuttomamankin kanssa.

Nokian karjalaisten nuorten tanssiryhmä esitti kansantanssien vauhdikkaaseen malliin. Vallinkorvan laulun ja Kirje Karjalaan esitti yksinlauluna Seppo Lindgren; puolisonsa juuriltaan Pyhäjärveltä.

Marja Hämälä ja Lea Jokinen toivottivat tervetulleeksi Ikaalisiin juhlimaan kesälä 2014.

Hämeenkyrössä on meillä Nobel-kirjailija Frans Emil Sillanpään syntymän 125-vuotisjuhla-vuosi, joka näkyi myös Pyhäjärvi-juhlilla. Sillanpään tekstejä tulkitse Vernu Nieminen.

Karjalaistunnelmaa nostatti myös Kyröskosken mieskuoro laulamalla johtajansa Arto Niemisen johdolla kappaleet Sellanen ol Karjala ja Muistatko Monrepos'n sekä Karjalan kunnalla – uudella, omalla sovituksellaan.

Säätiön hallituksen pj. Yrjö S. Kaasalainen ja asiamies Pirjo Kiiala julkistivat stipendinsaaajien nimet.

Seuraaville juhlille kesällä 2014 Ikaalisiin tervetulo-toivotuksen esittivät Marja Hämälä ja Lea Jokinen.

– Ensi kesän Pyhäjärvi-juhlalat vietetään Ikaalisissa 19.-20. heinäkuuta. Tervetuloa!

Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvoston pj. Esko Pulakka lausui juhlien päätöksen hyvin vaikuttuneena taakse jääneistä pitkäjuhlilta.

– Saimme jälleen kerran kokea suurta karjalaista yhteishenkeä – se on jotain ihmeellistä.

Pulakka kehotti Karjalanmatkoilla tutustumaan oman pitäjän lisäksi myös naapurialueisiin.

– Joka pitäjässä on jotakin, jota suomalaiset täältä käsin pitävät yllä. Meillä on pian edessä sankarihautausalueen aidan kunnostus, hän viittasi talkooryhmään, joka elokuun alussa kävi Pyhäjärvellä uusimassa aidan.

Myös Pulakka kiitti kaikkia juhla järjestelyihin osallistuneita.

– Ja ensi vuonna tavaataan Ikaalisissa!

Juhlan päätteeksi pastori Anu Leminen luki siunauksen kotimatalle.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

Juhlaväkeä kirkkomaalla juhlamessun jälkeen.

Juontaja haastattelemassa juhlien 96-vuotiasta kunniavierasta.

Kiitos Hämeenkyrön Pyhäjärvi-juhlilta

67. Vpl. Pyhäjärvi-juhlalat vietettiin 20.-21.7.

Esitämme sydämelliset kiitoksemme juhlatuimikunnalle, talkooväelle, ohjelmansuorittajille, yksityishenkilöille ja yhteisöille, sekä arvoisalle juhlayleisölle. Te kaikki yhdessä teitte hyvät juhlalat Hämeenkyrössä, jossa juhlalat järjestettiin nyt 7. kerran.

Tapaamisiin vuoden kuluttua Ikaalisissa.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

YRJÖ S. KAASALAINEN
hallituksen puheenjohtaja

PIRJO KIIALA
säätiön asiamies

Kansallispuvun hameessa kangasta 5,2 metriä

Suven aikaan Kalevalaiset Naiset järjestävät eri puolilla Suomea kansallispuvujen tuuletustapahtumia, ja kansallispuvut oli kaivettu komeroista myös heinäkuuisia Pyhäjärvi-juhlia varten.

Yksi omatekoisessa Pyhäjärven puvussaani liikkeellä ollut oli Hämeenkyrössä asuva Ritva Jääskeläinen, syntynyt Saapurussa 1934.

– Itse olen kutonut kankaan ja hamekankaan mitta on 5,2 metriä, esitteli Jääskeläinen.

Puvun kokoamiseen, kuten hameen vekittämiseen ja hunnun tekoon hän sai apua, mutta on syystä ylpeä omatekoisesta kankaasta.

– Innostuksen käsitöihin perin äidiltä. Samoin kangaspuut, jotka edelleen ovat pienessä yksiossani.

Ritva Jääskeläinen laskee, että hän on kutonut noin 250 metriä räsymattoja, toisen mokoman poppanaa ja lisäksi tehnyt kuultokudoksia, ikkunaverhoja ynnä muuta.

– Kiitos kuuluu äidille: äiti Helmi Haikonenoli syntynyt Sakkolasta. Isä Matti Jääskeläinen oli Pyhäjärven Saapurusta.

Eino Kukon tie sodasta rauhaan – yhden perheen esimerkki monien karjalaisten kohtaloista

Muistojen illassa kuultiin yhden karjalaismiehen, Eino Kukon, ja hänen perheensä evakkotarinaa, johon moni saattoi samaistua. Sotavuodet muuttivat karjalaisten sukujen elämänmenon totaalisesti, mutta jälleenrakentaminen ja osallistuminen uuden kotipaikkakunnan elämänmenoon auttoivat eteenpäin.

Eino Kukko osallistui maanviljelijän työnsä ohella moniin toimiin Hämeenkyrössä ja sai aktiivisuudestaan sittemmin kunnallisneuvoksen arvonimen.

Isänsä elämäntarinaa kertoi perheen vuonna 1948 syntynyt poika, diplomi-insinööri Arvo Kukko.

Hän oli valinnut esityksen otsikoksi ”Pyhäjärvi-Hämeenkyrö – Eino Kukon tie sodasta rauhaan”. Kerrontaa siivittivät dokumenttitiedot, kuvat ja tarinat.

Eino Kukko syntyi toukokuussa 1911 Pyhäjärven Tiituaalla Tammalan talossa yhteen pyhäjärven viimeisistä suurperheistä. Suurperheessä asui tuolloin kolme sukupolvea ja 21 henkilöä: isovanhemmat, veljeksiä vaimoineen ja heidän lapsiaan.

Einon isä Tuomas Kukko osti 1922 Tiituaalta Kiihmajärven rannalta noin kilometrin päästä Koivumäki -nimisen tilan, jonne muutti Mari-vaimonsa ja lastensa kanssa. Tilalle rakennettiin uusi talo, joka valmistui hyvissä ajoin ennen talvisotaa. Tuomaalle ja Marille syntyi lapsia kaikkiaan 13, joista eli aikuisikään asti 10, joista Mauno kuoli 20-vuotiaana leukemian ja muut sodassa kaatuneita lukuun ottamatta elivät pitkän elämän.

Veljeksistä Toivo kaatui Talvisodassa Järisevän linnakkeella majoituskorsun saatua tykistökranastaan täysosuman ja Heikki jatkosodan aikana Pyhäjärven takaisin valtauksen jälkeen oman syntymäkotinsa Tammalan pihassa. Jatkosodan loppuvaiheet säästivät veljessarjan muut miehet rakentamaan Suomen ja perheidensä tulevaisuutta eri puolilla maata.

Sisaruksista ikäjärjestyksessä Juho asettui viljelemään tilaansa Euraan, Eino-isä Hämeenkyröön, Helmi-sisko Hämeenlinnan lähelle, Aaro poliisin virkaan Lempäälään, Einarin pienviljelijäliiton toiminnanjohtajana Helsinkiin, Lauri maanviljelijänä Mouhijärvelle äiti Marin kanssa ja Viljo maatalouskonsulenttina Ylistaroon.

Elossa sisaruksista on nuorin, 90 vuotta tammi-kuussa täyttänyt Viljo, joka asuu nykyisin Mouhijärvelä.

Pyhäjärveläisestä Kukon suvusta on tehty kaksikin sukukirjaa, ensimmäinen Reino O. Kukon toimitamana, ja toinen laajennettu painos 1998 Pekka Kukon toimittamana. Näistä tarvittaessa löytyy laajemmin faktaa koko suvun ja Tammalan sukuhaaran vaihteita.

Eino Kukon nuoruutta Pyhäjärven Tiituaalla leimasi suuren veljessarjan osana toimiminen. Nuorimpien vielä käydessä koulua ja jatkaessa opintojaan kauempana hän teki maatöitä kotona ja osallistui reumaan sairastuneen ja liikuntakyvyttömäksi romentuneen Tuomas-isänsä hoitamiseen aina tämän menehtymiseen 1932 asti. Tiituan sahalla Eino oli myös ansiotöissä kanttarina. Vapaa-aikanaan hän oli mukana suojeluskunnassa, urheiluseurassa ja nuorisoseuratöinnässä.

Näiltä ajoilta uskon hänen omaksuneen ajattelunsa ja toimintatapansa yhteiseen hiileen puhaltamisesta yhteisen edun ajamisen tärkeydestä. ”Joukoin soutele sovussa/ yhteisvenhettä vesillä/ viepi varmasti perille”, muistan hänen koululaisen muistokirjaani kirjoittamistaan säkeistä, totesi Arvo Kukko.

Sota muutti koko perheen, kuten koko Karjalan heimon elämän.

Varusmiespalveluksen isä suoritti 1932-1933 Viipurissa, missä hän sai viestiliupseerikoulutuksen ja vapautui alikersanttina siviiliin 14 kuukauden palveluksen jälkeen. Käytyään kertaamassa 1936 hän sai ylennyksen kersantiksi.

Talvisodan aikana Eino Kukko palveli Laatokan rannikkopuolustuksessa Konevitsan linnakkeella puhelinaliupseerina. Vaikka Talvisodan aikana pelättiin vihollisen koukkaavan Laatokan kautta Taipaleen rintaman selustaan Konevitsan suuntaan, ei Konevitsaa vastaan kuitenkaan hyökätty.

Välirauhan aikana, karjalaisten ollessa evakuoituina Länsi-Suomeen, oli Eino linnoitustöissä Kannaksella ja hakeutui sen jälkeen vakinaiseen palvelukseen kanta-aliupseeriksi joulukuussa 1940. Armeijan kantakortti mainitsee hänen jatkosodan puhjettua osallistuneen taisteluihin Kannaksen takaisinvaltauksen yhteydessä Ilmeellä, Kirvussa, Jääskessä ja myöhemmin Aunuksen rintamalla Karhumäellä ja Voljärillä ja loppusodan suurissa ratkaisevissa Vuosalmen-Äyräpään torjuntataisteluissa. Asemasodan aikana hän oli saanut ylennykset ylikersantiksi ja patteriston vääpeliksi. Vuosal-

men suurtaisteluiden aikana hän toimi KTR15:ssä ase- ja ammusaliupseerina.

Kun taistelut Neuvostoliiton kanssa päättyivät aselepoon, kotiutettiin Moskovan vaatimuksesta pääosa Suomen asevelvollisuusarmeijasta, mutta vakinaiseen väkeen kuuluvana Eino Kukko sai käskyn osallistua Lapin sotaan saksalaisten karkottamiseksi.

Sodasta isä ei meille lapsille juurikaan kertonut. Luulen, että hän koki saaneensa sodasta ja sen kauheuksista oman osansa täyteen, eikä niihin juuri halunnut palata. Ainoa kertomus, jonka lapsena muistan kuulleen hänen muille aikuisille kertomanaan, oli kuinka saksalaisten Stukasökösympommitajien sireenien ulvonta oli enkelten laulua Vuosalmella asemisaan ylivoimaisen vihollisen hyökkäystä odottaville joukoille. Saksalaisen lento-osasto Kuhlmayn Stukat yhdessä suomalaisen tykistön kanssa iskivät vihollisen Vuoksen ylitykseen Äyräpäässä rakentamia siltoja ja hyökkäysryhmyksiä vastaan. Asemansa pitämään käsketyille miehille kyseinen ulina oli enkelten laulua, merkki elossa selviämisen mahdollisuudesta. Kuka ties ilman Kulmayn Stukien enkelten laulua en olisi tässä puhumassa, tuumasi sotaveteraanin poika.

Perheen Eino Kukko perusti 32-vuotiaana asemasodan jatkuessa. Tiituaalla toimi 1930-luvulla kutomakoulu, jossa Helmi Mustonen kaksikymmenvuotiaana opiskeli lukuvuoden 1936-37. Eino oli eksenyt usein kutomakouluisten seuran ja näin nuoret olivat tavanneet ensimmäisen kerran.

Talvisota vei heidät kuitenkin pitkäksi aikaa erilleen. Eino oli linnoitustöissä ja Helmi perheensä mukana Alavudella. Kuitenkin etsikelyiden jälkeen he tapasivat uudelleen jatkosodan puhjettua ja kihlauituvat syksyllä 1942.

Eino vei Helminsä vihille kesäkuussa 1943 ja häitä vietettiin morsiamen ja sulhasen kodeissa erikseen tuomien kukkiessa Kannaksella. Sota oli jatkunut kaksi vuotta ja sen pilvet alkoivat Suomen ja karjalaisten kannalta synkentyä, kun Saksan sotameneestys oli taittunut edellisenä talvena Stalingradissa.

Vaikea sanoa, miten nuoripari näki tulevaisuutensa. Äiti oli menettänyt molemmat veljensä, Väinön keuhkotautiin kaksikymppisenä ja Toivo-veljensä jatkosodassa marraskuussa -41 Tsopinossa lähellä Karhumäkeä. Äiti asui vanhempien kanssa Tols-

Eino ja Helmi Kukko vihkikuvassaan 1943.

terniemen kodissaan uskosaa ja toivossa tilanteen pysyvyydestä.

Toisin kuitenkin kävi. Jo vuoden kuluttua häistä oli armeijamme perääntymässä suurhyökkäyksen tieltä ja Kannaksen lapsille tuli käsky jälleen käsky lähteä matkaan.

Esikoistaan odottava äitimme vanhempineen sai paikan Keuruulta Ruokolan talosta, jossa asuessa Asko syntyi isän ollessa Lapin sodassa, kertoo sisarusarjan kolmantena syntynyt Arvo Kukko.

Rauhan vakiinnuttua alkoi evakkojen asutus.

Koska Karjalan valta-vaestö oli maanviljelijöitä, päätti valtio viisaasti asuttaa ja työllistää väestön hankkimalla heille uuden maapalan viljeltäväksi. Vuonna 1945 säädettiin maanhankintalaki, jonka perusteella muodostettiin asutustiloja rintamamiehille, kaatuneiden omaisille ja luovutettujen alueiden siirtoväelle.

Maanhankintalain avulla toteutettu maomistuksen uusjako on Suomen historian kaikkien aikojen suurin maareformi. Lain nojalla muodostettiin noin 100.000 tilaa, joiden pinta-alasta 45 prosenttia oli valtion maata, loput lunastettiin yksityisiltä, kunnilta ja seurakunnilta.

Kukon perheelle löytyi uusi kotipaikka Hämeenkyröstä.

Välirauhan aikana Hämeenkyröön oli ollut sijoitettuna pari tuhatta siirtolaista Kirvusta. Nyt jatkosodan jälkeen Hämeenkyröön asutettiin vakituisesti pyhäjärveläisiä. Kaikkiaan

Hämeenkyrön muuttovaihtovuosina 1946-50 oli noin 1100 asukasta, mikä pääosin koostui Pyhäjärven ja Kaukolan siirtoväestä. Äidin vanhemmille, Jaakko ja Katri Mustoselle, osoitettiin Pyhäjärven Tolsterniemessä menettämänsä tilan sijaan entisistä Kälkelän talon maista lohkaistu maapala, 3 hehtaaria peltoa ja 20 ha metsää. Tilan lunastusoikeus siirrettiin kuitenkin nuoren parin, Einon ja Helmin, nimiin syytinkilupaoksella isovanhemmille.

”Nii kauva ko miul on leipä, nii on siullakii” oli isä luvannut appivanhemmilleen, ja lupaus piti. Tila sai nimen Koivumäki Tiituaalle jääneen kotitilan mukaan.

Kun uusi kotipaikka oli sovittu, oli tyhjälle maalle rakennettava kaikki asuin- ja maatalousrakennukset. Tilapäinen majoituspaikka osoitettiin läheisestä Paitulan talosta, jonka väentupaan viiden hengen perhe asettui.

Omalla maalla alkoi pula-ajan olosuhteissa vaativa rakennusprojekti, kun pulaa oli kaikesta: rakennustarvasta ei saanut, nauloja ja sai mustasta pörssistä, sementtiä ties mistä. Puutavarain sai omasta metsästä ja rakentajat naapurista, siirtolaisista ja hämeenkyröläisistä. Ensimmäinen nousi kuuden lehmän navetta ja seuraavana vuonna asuintalo, puolenkymmentä vuotta myöhemmin puimala.

Raivaamalla metsää peloksi ja ostamalla myyntiin tulleita maita tilan viljelty peltoala nousi parhaimmillaan 17 hehtaariin.

Aika kului pellonraivauksessa, maa- ja metsätöissä, joihin me lapset saimme voimiamme mukaan

osallistua, ja lapsikatraan hoidossa ja koulutielle varustamisessa. Jotenkin väliin mahtui isän osalta vilkas osallistuminen kunnallispoliitiikkaan ja muuhun yhteiskunnalliseen harrastukseen.

Vaikka alkuun vanhemmat toivoivat jonkun lapsistaan jatkavan tilanpitoa, kävi jo 1960-luvulla selväksi, ettei kenellekään perillisistä tule pientilasta elinkeinoa, vaan lapsia kannustettiin hankkimaan hyvä koulutus.

Vaikka vanhastaan oli tapana kiinnittää huomiota vain poikien koulutukseen, piti isä erittäin tärkeänä, että myös tytöt hankkivat koulutuksen kautta ammatin ja taloudellisesti riippumattoman aseman.

Pyhäjärvi-juhliin osallistuiinkin valtaosa perheen lapsista: paikalla olivat puheenpitäneen DI Arvo Kukon lisäksi terveydenhoitaja AnjaVallaskangas Joutsasta, tohtoriksi väitellyt tutkija Eila Kalske Turusta, kemian maisteri Helvi Mustonen Espoosta ja diplomi-insinööri Tuomo Kukko Helsingistä. Lisäksi sisarusarjaan kuuluu valtiotieteen maisteri Asko Kukko Tampereelta. Perheeseen oli syntynyt myös viikon ikäisenä menehtynyt veli Tuomo Tapani Kukko, joka leppä vanhempiensa vieressä Hämeenkyrön vanhalla hautausmaalla.

Kukon Hämeenkyrön kotitilan ydin rakennuksiin on nykyisin Arvo Kukon ja sisarensa Anjan hallussa. Pellot ja pääosin metsät ovat siirtyneet maakautuun kunnalle ja naapuritilan yhteyteen.

Eino Kukon kunnallinen ura

Eino Kukon kunnallinen ura Hämeenkyrössä on esi-merkki siitä, miten monet karjalaisevakot ryhtyivät vaikuttajiksi ja yhteisten asioiden hoitajiksi uusissa koptitajijissaan.

Kuten Muistojen illan esitystä kuunnellut Antero Pärssinen totesi; olisiko Kannakselta koskaan löytynyt samaa määrää puheenjohtajien paikkoja ja muita luottamustoimia, joita karjalaiset uusilta asuin-joiltaan saivat?

Eino Kukolle yhteiskunnallisten asioiden hoidosta muodostui merkittävä ura. – Hämeenkyrön poliittinen kartta oli vuoden 1918 tapahtumien seurauksena pahasti repeytynyt. Valtapuolueita olivat maalaisliitto, kokoomus ja kommunistit/skdl, summasi Arvo Kukko.

– Isän korkeakoulu oli ollut armeija, aliupseerikoulu ja aktiivipalvelus. Tykistön vääpelinä hän oppi hoitamaan hallinnon kiemurat ja paperisodan. Opitut asiat ja henkinen ryhti tukena hän pystyi auttamaan myös muita siirtolaisia kotiutumisessa ja uuden alun rakentamisessa Hämeenkyrössä. Vaikka siirtolaisten asuttaminen meillä tehtiin maailmanhistorian mitta-kaavassakin ainutlaatuisen taitavasti ja onnistuneesti, oli käytännön yksityiskohdissa aina kädenvääntöä ja evakot joutuivat hakemaan oikeuksiaan. Kun tämä ei ollut mitenkään helppoa tavalliselle kannakselaiselle maanviljelijäperheelle, tuli isä avuksi monille heikommassa asemassa olijalle.

– Tällä toiminnallaan hän ansaitsi siirtoväen luottamuksen. Tyypillisesti kun Eljaalan isäntäkapteeni Aapo Paitula halusi topuutella evakoiden tuloa tilapäismajoitukseen, ilmoitti hän vastaansanomattomasti: ”Myö tullaan”. Myöhemmin kyräily hälveni ja yhteistyö sujui. Naapurit kävivät hakemassa tinkimaitonsa meiltä ja jauhattamassa rehuviljansa meidän kotitarvemyllyllämme.

Kun Eino Kukko tuli karjalaisten äänillä Maalaisliiton ehdokkaana ensimmäisen kerran valituksi kunnanvaltuustoon 1951, arvasi hän tuskin itsekään, minkälainen kunnallispoliitikon ura siitä aukeaisi: 29 vuotta kunnanvaltuustossa, 8 vuotta siitä puheenjohtajana, 17 vuotta kunnanhallituksessa ja 2 vuotta hallituksen puheenjohtajana. Lisäksi hän oli mukana lukemattomissa lautakunnissa jäsenenä tai puheenjohtajana.

– Meijerin, vesihuollon johtotehtävissä, yhteiskoulun johtokunnassa ja ehkä hänelle läheisimmässä tehtävässä Itä-Satakunnan Ammattikoulun liittovaltuuston puheenjohtajana.

Aluksi valituksi tuleminen perustui siirtoväen luottamukseen, mutta myöhempi nousu kunnan luottamushenkilöstön huipulle osoittaa Eino Kukon saavuttaneen myös hämeenkyröläisen kantaväestön luottamuksen.

– Pohdittaessa, mihin tämä perustui, esitti eläkkeellä oleva rovasti Hannu Lehtipuu näkemyksen, että Eino oli karjalaiseksi poikkeuksellisen hiljainen ja harkitseva, jopa satakuntalaisittain jäyhä, mutta henkisesti ryhdikäs. Hän pyrki aina puntaroimaan asioita kaikilta suunnilta ja kantansa muodostettuaan pysyi siinä.

Arvo Kukko muisteli myös, miten lukuisat olivat kerrat, joina hän tai muut perheenjäsenet joutuivat hakemaan isää kesken töiden puhelimeen – milloin kenenkin ”kunnanherran” pyynnöstä.

– Moninaisia kunnan, ammattikoulun, vesihuollon jne. asioita soviteltiin kamarin puhelinurkkauksestamme käsin.

Kun Eino Kukko täytti 70 vuotta, juhlia pidettiin perhepiirissä ja kuntatasolla. Kunta palkitsi palvelijansa kunnallisneuvoksen arvonimellä ja kymmenen vuotta myöhemmin Pro Hämeenkyrö -mitalilla.

Asiat olivat kuitenkin otaneet aikansa.

– Eivät Hämeenkyrön mahti-isännät taputtaneet käsiään sille, että pienviljelijä ja evakko johti heidän kuntansa päätöksentekoa. Paremminkin taipuivat siihen ja myöhemmin hyväksyivät – kunnan asioiden rullatessa ja talouden ollessa vakaa. ”Ei teitä ole tänne pyyretty”, saatiin kuulla alkuun. ”Myö tultiinkii väkisi”, oli isän vastaus, joka vei arvostelijan sanattomaksi.

Jos Eino Kukko löysi itselleen vahvan paikan yhteisössä, oli puolisonsa Helmi tyypillinen sen ajan pien-talon emäntä. Hiljainen raataja, jossa ei ollut vähääkään ”Niskavuoren emäntää”.

– Lähinnä äitiä voi kuvata kaiken taloudellisen paineen alla lapsistaan huolehtivana sivistyneenä kristittyinä. Parhaimpina muistoina ovat hänestä jääneet mielikuvat lapsenlapsistaan iloitsevana mummina veteraanitalolta, jossa hän viimeiset vuotensa vietti.

Karjalan palauttamiseen Eino Kukko ei realistina uskonut, vaikka Porkkalan palautuksen aikoihin huhuja presidentti Urho Kekkonen käymistä neuvotte- luista toiveita herättäen liik- kuikin.

Vaikka veljensä Viljo oli käynyt luvatta jo neuvosto- aikana kotitalossaan Tiitua- alla, Eino ei halunnut lähteä

silloinkaan, kun rajat Neuvostoliiton romahdettua avautuivat.

– Ehkä voimat eivät enää riittäneet, kun sukuseura järjesti matkan omille kotikunnalle 1991. Tosin hän katsoi mielenkiinnolla paikalta ottamaani videokuvaa. Hän halusi unohtaa menneet ja rakentaa tulevaisuutta uudessa ympäristössä ja sen hän tekikin perusteellisesti, totesi Arvo Kukko.

– Vastarintahenki eli kuitenkin siinä määrin, että kun maalaisliitto-keskustapuo- lue Kuopiossa valitsi uutta puheenjohtajaa, ja vastakain olivat Moskova- myönteisenä pidetty Ahti Karjalainen ja aidosti karjalainen Johannes Virolainen, kävi isä ostamassa uuden herätyskellon varmasti herätäkseen ja ehtiäkseen kokoukseen äänestämään Virolaista.

Toinen pikku juttu liittyy Neuvostoliiton suurlähettiläs Zaharovin vierailuun Hämeenkyrössä.

– Valtuuston puheenjohtajana isä osallistui vierailun hoitoon, mutta otti uhallakin käyttöön rauhansopimuksessa kielletyt tunnukset, suojeluskunnan kalvosinnapit – tietäen kyllä, ettei niitä kukaan tunnista.

Eino Kukon kunnallispoliitikon ura päättyi viimeiseen valtuustokauteen 1977-1980. Aivoinfarkti heikensi voimia jo ennen 80-vuotispäiviä ja myöhemmin kotona iskenyt vakavampi infarkti vei pysyvästi sairaalahoitoon omaan kunnansairaalaan. Kahdes- sa vuodessa voimat hiipui- vat sairaalahoidossa siten, että lopullinen kutsu tuli talvella 1996.

Puoliso Helmi asui Hämeenkyrön kunnan tekemässä veteraanitalossatois- takymmentä vuotta mie- hensä poismenon jälkeen.

Arvo Kukko päätti puheensa Karjalan punamus- tiin väreihin.

– Musta kuvastaa väär- ryyttä, jonka kohteeksi he- momme on joutunut, me- netyksen aiheuttamaa su- rua ja jatkuvaa kaipausta. Punainen kuvaa heimon ja veren ykseyttä, mutta myös iloa – positiivista asennetta elämään. Sen kanssa on hyvä elää.

- MRT

Aapro ja Helena Äikiän sukukokous Huittisissa

Perinteiseen tapaan 4.8. kokoontui Aapro ja Helena Äikiän suku kokoukseensa tällä kertaa Huittisiin Aino ja Juho Äikiän aikanaan rakentamalle maatilan pihapiiriin Nokkamäentien varteen.

Järjestämisvuorossa oli Juhon sukuhaara. Vehreällä pihamaalla kauniin kesäisen sään vallitessa Reino ja Risto Äikiä perheineen toivottelivat vieraat tervetuleeksi. Samalla kuultiin lyhyt selostus tilan ja sen ensimmäisten asukkaiden elämänvaiheista.

Tämän jälkeen nautittiin maittava ateria ja ennätyslei- sö 32 henkeä mahtui vuonna 1948 valmistuneen asuinra- kennuksen sisätiloihin osan kuitenkin valitessa Pyhäjär- veltä siirretyn kynäjalavan reunustaman avaramman ul- kokuokasalin.

Sitten olikin vuorossa sukuhaaroittain pihalla järjestet- tävä tietovisa. Aluksi joukkueet joutuivat etsimään vä- hintään 15 erilaista puulajia hehtaarin tontilta. Tehtävä oli helppo, sillä parhaiten menestynyt Aarnin joukkue löysi peräti 25 eri puuta, niiden joukossa muutamia Pyhäjär- veltä tuotuja puita. Muutkin kysymykset olivat mielen- kiintoisia. Piti arvata matka juhlapaikalta Rotjanlahteen entiselle Mikkolan tilalle. Oikea vastaus oli 525 km. Juho Äikiän pyydystämä, sitä kuitenkaan saamatta, harvinais- in metsänelävä oli sirkuksesta karannut apina.

Kymmenen kasvion joukosta piti nuorimpien valita Aapro Äikiä ja kiitos juuri ilmestyneen Kauko Hink- kasen toimittaman sukukirjan ansiosta kaikki joukkueet valitsivat oikean henkilön. Myös suvun nuorimmat saivat osallistua omiin kilpatehtäviin.

Kilpailu päätettiin Risto Äikiän johdolla pärekorin heittoon niin naisten, lasten kuin miestenkin sarjoin. Yhteistuloksen voitti Raija ja Juhani Puurttila saaden palkinnoksi Saimaan rustelilyn. Armaan sukuhaara voitti Pyhäjärveltä tuodut tammentaimet ja Viljon sukuhaara vei mennessään hevoskastanjan taimet.

Seuraavan kerran kokoonnutaan pääkaupunkiseudulla ja sitä ennen saatava toteutua entiselle kotiseudulle tehtävä kotiseutumatka.

REINO ÄIKIÄ

Raija Puurttilan (os. Äikiä) tyylinäyte päreko- rin heitossa.

Juhlatapahtuman päätteeksi kokoonnuttiin yhteiseen valokuvaan suvun vanhimman Aarni Äikiän ympärille. Kuva Katri Kulmala.

Pyhäjärvi-juhlat
Ikaalisissa 19.-20.7.2014

vpl. Pyhäjärvi

Kotisivut osoitteessa:
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Karjalaisuus kutsuu – miten saada nuoretkin kiinnostumaan?

Hämeenkyrön Karjalaseuran hallituksen jäsen Sari Hirvelä, o.s. Toiviainen, oli osaltaan talkoilemassa ja edesauttamassa Pyhäjärvi-juhlien järjestämistä tapahtumaa edeltäneen vuoden ajan.

Juhlien tunnelmasta ja yleisön kommentteista päätellen kaksipäiväiset kihut olivat taas kerran onnistuneet karjalaisuuden yhteisöllisyyden lujittajana. Siitä huolimatta 49-vuotias Hirvelä on huolissaan, miten juhlien luonnetta voisi muuntaa niin, että enemmän nuorta polvea saataisiin houkuteltua mukaan.

– Se on varmasti kaikissa karjalaisjärjestöissä iso haaste, jota pohditaan. Juhlien ydin on tietysti juuri karjalaisuudessa ja karjalaisen heimotietouden ylläpitämisessä, mutta mikä olisi konsti saada nuoret kiinnostumaan?

– Samalla jo mietin, millaisia tilaisuuksia esimerkiksi Hämeenkyrön Karjalaseura voisi järjestää, jotta nuoret lähtevät mukaan. Hyviä vinkkejä otetaan vastaan, toteaa Hirvelä.

Hän on aina tiennyt karjalaisista sukujuuristaan, tosin eivät ne nuorempana häntäkään niin hetkauttaneet. Mutta kun isänsä Risto Toiviainen kysyi muu-

tama vuosi sitten Hämeenkyrön Karjalaseuran hallitukseen, Sari lähti mielellään mukaan. Myöhemmin mukaan tuli myös toinen nuoremman polven edustaja, Teija Paldan-Piipponiemi.

Muille karjalaisjuurisille hän viestittää, että kannattaa osallistua Karjalaseuran toimintaan:

– Kyllä sieltä ihan mukavaa tekemistä löytyy, ja nuorempaa väkeä tarvitaan jatkamaan. Ja Karjalanmatkakin kannattaa tehdä, edes kerran.

Sarin juuret ovat Toiviaisien suvun kautta Pyhäjärvellä. Isänsä Reino Toiviainen oli Kosternaasta, isänäiti Anna-Liisa o.s. Henttonen on Haapaniemestä. 96-vuotias mummo Anna-Liisa asuu edelleen Hämeenkyrössä.

Kotiseutumatkalla Sari Hirvelä on käynyt muutama vuosi sitten Hämeenkyrön Karjalaseuran matkassa; mukana oli isä, veli, oma silloin 14-vuotias tytär ja siskontytär.

– Ylipäätään oli surullista nähdä, miten järkyttävässä kunnossa Karjala oli, vaikka kuulemma sielläkin on kehitystä tapahtunut.

Toiviaisen paikalta löytyi talon perustukset, tiiliä ja syreenipuskaa.

– Tuntui koskettavalta, että silmien edessä oli paikka, jossa mummo oli ollut nuorena emäntänä. Meidän sukua on asunut siellä yli 300 vuotta, Hämeenkyrössä vasta reilut 60 vuotta, Sari Hirvelä vertaa.

Omat lapsensa tietävät karjalaisuudesta, mutta Sari ymmärtää, ettei juurien tiedostaminen välttämättä mahdu nuorten maailmaan – vielä.

– Ehkä sitten, kun nuoret saavat omat perheensä, identiteetin hausta tulee tärkeää, ja ovat silloin kiitollisia, että juurista olen heille puhunut.

Hämeenkyrössä 1964 syntynyt Sari kävi Frans Silanpään lukion ja ylioppilaaksi päästyään kauppakoulun Ikaalisissa. Yo-merkonomi teki pari vuotta töitä Saksassa ja kartutti samalla kielitaitoaan. Viimeiset parikymmentä vuotta hän on työskennellyt Nokialla Nokia Renkaiden hankintaosastolla, nykyinen titteli on tuontihuolintapäällikkö.

Tämä tarkoittaa kansainvälisiä työtehtäviä, kielitaitoa ja myös hieman matkustamista.

– Englanti on ykköskieli, jolla työskentelen. Venäläisten kollegojen kanssa olen paljon tekemisissä, ja venä-

jän kieli on myös tärkeä, jota osaan valitettavasti hyvin vähän.

Myös omasta työyhteisöstä löytyi yllättäen karjalaisjuurisista, kun Sari vuosi sitten kertoi roolistaan Pyhäjärvi-juhlien järjestelyissä.

– Oli aika jännä huomata, miten tällainen samaan heimoon kuulumisen tunne voi yhtäkkiä syntyä, kun karjalaiset juuret tulevat puheeksi.

Sari Hirvelän Hämeenkyrön Jumesniemellä asuvaan perheeseen kuuluu aviomies Hannu Hirvelä sekä kaksi lasta. 21-vuotias Mikko Hirvelä opiskelee Tampereella ammattikorkeakoulussa insinööriksi, ja kesällä 18 vuotta täyttänyt tytär Essi Hirvelä käy lukiota Hämeenkyrössä.

Eläinrakkaan Sarin perheeseen kuuluu myös kaksi koiraa, norjanharmahirvi-koira ja kääpiösnautseri, sekä kissa.

Harrastuspuolella historia ja sukututkimus kiinnostaisi, kunhan siihen vain liikenee aikaa:

– Aineistoa kyllä on, Toiviaisista on jo tehty melkoisen paksu eepos.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Sari Hirvelä kannustaa mukaan Karjala-toimintaan, nuorempaa polvea tarvitaan jatkuvuuden turvaamiseksi.

Sukujuuret ovat tärkeitä kotiseutumuseon hoitajalle

Hämeenkyrön kotiseutumuseo sijaitsee aivan kirkon kupeessa, ja tänä kesänä museosta huolehtii Pyhäjärvi-juurinen Eija Luukkanen-Hakala.

Hän ei näin ollen päässyt Pyhäjärvi-juhliin osallistumaan, mutta seurasi museon rappusilta sunnuntain jumalanpalveluksen jälkeisiä seppelleenlaskuja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkille ja sankarihaudalle.

Pyhäjärveläisyys on Eijalle tärkeä asia, samoin Luukkasten suku ja suku-tutkimus.

– Harmi, että nyt en päässyt osallistumaan sukuseminariinkaan enkä hoksannut järjestää sukutapaamista vaikkapa tänne museolle.

Eijan isä Keijo Luukkanen on juuriltaan Konnitsasta, josta molemmat isän vanhemmat syntyisin.

– Samalla mäellä asui kuusi Luukkasten sukulaisia. Suurin osa Luukkasisista siirtyi evakkona Hämeenkyröön, Eija Luukkanen-Hakala kertoo.

Hänen kotiväkinsä sai asutustilan Kuustenlatvalta,

Eija Luukkanen-Hakala ja Hämeenkyrön kotiseutumuseon edessä päivystävät paikallisten kuvataidekouluilaiden taiteilemat linnunpelättimet.

mutta luopui tilanpidosta jo 1960-luvulla.

– Isä toimi sitten kirvesmiehenä Hämeenkyrössä. Eija on käynyt 6-7 kertaa

kotiseutumatkalla suvun juurilla Pyhäjärvellä. - MRT

Apurahojen jako

31.5.2013 päättyneeseen hakuaikaan mennessä saapui 10 hakemusta. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallitus päätti kokouksessa 5.6. myöntää seuraavat apurahat: Perinnerahasto I:stä 1100 euroa äidinkieltä tai musiikkia opiskeleville: 600 e Susanna Rajala, Kelja, Itä-Suomen yliopisto, Joensuu; 300 e Henri Hytönen, Ivaskensaari, Jyväskylän yliopisto; 200 e Ida Strandberg, sukujuuriltaan Musakoita, Per Brahe gymnasiet, Jönköping.

Arvo Kukon rahastosta 1100 euroa humanistisia tieteitä tai musiikkia opiskeleville: 400 e Tarja Kopalainen, Tiitua/Konnitsa, Helsingin yliopisto; 400 e Jenni Laurikainen, Larjava, Helsingin yliopisto; 300 e Katri Korhonen, Vernitsa/Pyhäkylä, Oulun yliopisto.

Nykynuorille viestintä on helppoa, joten lähettäkää Vpl. Pyhäjärvi-lehteen kuulumisianne opiskelusta, työstä, harrastuksista, perheestä... Mielellään yksi kuva vielä mukaan, koska sehän kertoo enemmän kuin tuhat sanaa.

Taas ensi vuonna on uudet hakuajat niille opiskelijoille, jotka eivät vielä ole saaneet apurahaamme. Seuratkaa ilmoitteluamme lehdessä. Hakuajat löytyvät kotisivuilta www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

PIRJO KIIALA, asiamies

Stipendien saajat julkistivat Yrjö S. Kaasalainen ja Pirjo Kiiala.

Valmistuneita

Hämeenkyröläissyntyinen Niko Petro on suorittanut teknis-tieteellisen alan ylemmän korkeakoulututkinnon valmistuen diplomi-insinööriksi (DI) signaalinkäsittelyn ja tietoliikennetekniikan koulutusohjelmassa, Tampereen teknillinen yliopisto (TTY). Pääaineena elektroniikan tuotesuunnittelu.

Nikon vanhemmat Leila Petro, o.s. Kannasoja ja Jari Petro sekä sisar Marianne Petro Hämeenkyröstä.

Karjalaiset sukujuuret: Nikon äidin isä Lauri Kannasoja Pyhäjärven Riiska/Konevitsa ja äidin äiti Saimi Kerttu Kannasoja, o.s. Pitkänen, Pyhäjärven Yläjärveltä. Laurin vanhemmat Olga ja Juho Kannasoja Riiska/Konevitsa. Saimin vanhemmat Katri Kukko Riiska/Yläjärvi ja isä Matti Pitkänen Yläjärvi.

Nikon isän isä Pekka Petro Käkisalimesta ja hänen vanhemmat Martta Vlasintytär Happon Suojärveltä ja Grigorij Vasiliinpoika Petro Mäntyselältä.

Nikon isovanhempien, Saimi ja Lauri Kannasojan seurustelu alkoi ennen talvisotaa Konevitsan saaren Pyhällä Vuorella, pappismunkki Maksimin jopa satojen omenapuiden sekä päärynä-, luumu ja kirsikkapuiden katveessa, Laatokan laineiden laskeutuessa Konevitsan pitkälle hiekkarannalle.

Ohessa myös muutamia kuvia Konevitsasta ennen sotia.

LEILA PETRO

Vastavalmistunut diplomi-insinööri Niko Petro.

Konevitsa ennen talvisotaa n. 1937. Heinätyöt meneillään ja tsajunjuonnin tauko.

Heinäkorjuuta, keskellä pappismunkki, työnjohtaja Dorofei ja takana koira Bujantka. Konevitsan koulu taaempana.

Pärssiset kokoontuvat Karjalatalolle 14. syyskuuta

Tänä vuonna Pärssiset kokoontuvat selvittämään tulossa olevan sukukirjan aineistojen kokoamiseen liittyviä kiemuroita Karjalatalolle la 14.9.13 toisen kerron Yläsalin.

Ennen ohjelman alkua on Ravintola Kareliassa mahdollisuus nauttia aamukahvit klo 9.30 alkaen. Tilaisuus Yläsalissa avataan klo 10.15 ja sen jälkeen karköläinen Ilmo Pärssinen puhuu aiheesta Pyhäjärveläisten opintie Käkisalmeissa 1920-luvulla.

Espoolainen Taisto Helle kertoo kokemuksia sukukirjan laatimisesta ja yhden sukuhaaran toiminnasta. Hän on ollut mukana kokoamassa Viipurin seudulla asuneiden Pärssisten historiasta julkaistua teosta.

Ravintola Kareliassa nautittavan lounaan jälkeen esitellään lomakemallit sukutauluista ja sukulomakkeista. Kokoontumisen päätteeksi helsinkiläinen Kyösti Pärssinen kuvailee Vpl. Pyhäjärvellä Kiimajärven rannoilla ennen sotia asuneen Pärssisten sukuhaaran

Pärssisen sukuseuran edellisessä tapaamisessa Punkalaitumella kesäkuussa 2012 oli n. 60 osallistujaa.

vaiheita.

Tilaisuuteen osallistuakseen ei tarvitse ilmoittautua ennakoon. Mitään osallis-

tumismaksuja ei peritä. Kahvit ja lounaan ravintola Kareliassa kukin kustantaa itse. Sukututkimuksesta kiin-

nostuneet voivat liittyä päivän päätteeksi mukaan Suvannon seudun sukututkimuspiiriin kokoontumiseen,

mitä isännöivät sakkolalaiset.

KAARINA
PÄRSSINEN

Käsityö- näyttely Uudessa- kaupungissa

Uudenkaupungin kaupunginkirjaston Galleria Kirjassa on syyskuussa esillä käsitöitä. Martta Nurmi, joka on syntynyt Johanneksessa ja Raudusta läheisissä oleva Maija Mäkipää tuovat nähtäväksi uusia ja vanhoja kättensä töitä, ryijyjä, liinoja, neuleita, ristipistotöitä, neulakintaita yms. Aktiiviset puuhanaiset järjestävät myös työnäytöksiä ja opastuksia ainakin neulakintaan tekemisen tekniikasta. Myös sukan kantapään neulomiseen voi saada apua. Työnäytöksissä voi seurata keskeneräisten töiden valmistumista ja tuoda myös omia ongelmiin keskeytyneitä käsitöitä näille neuvokkaille tekijöille nähtäväksi. Näyttelyn avajaiset työnäytöksineen ovat tiistaina 3.9. klo 12. Näyttely on esillä syyskuun ajan kirjaston aukioloaikoina ma-pe klo 10-19 ja la klo 10-14.

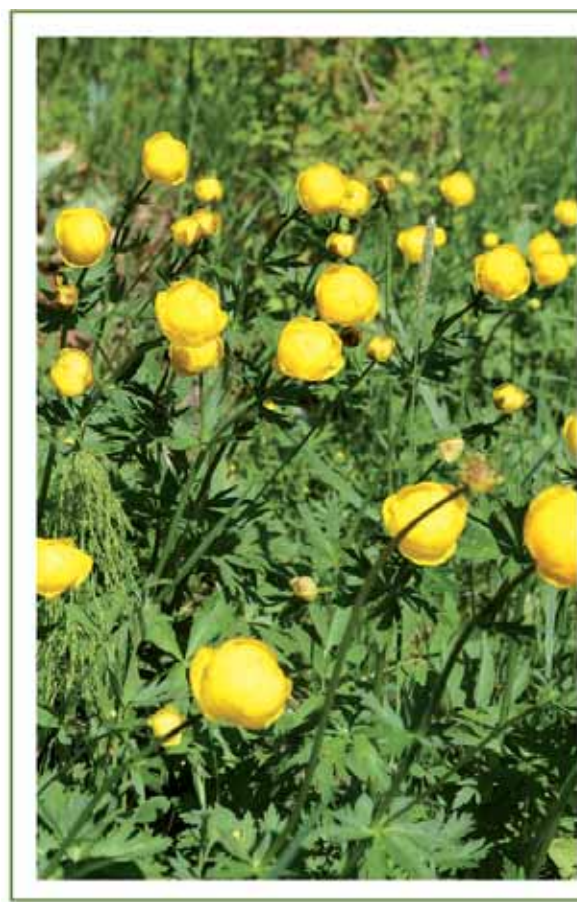
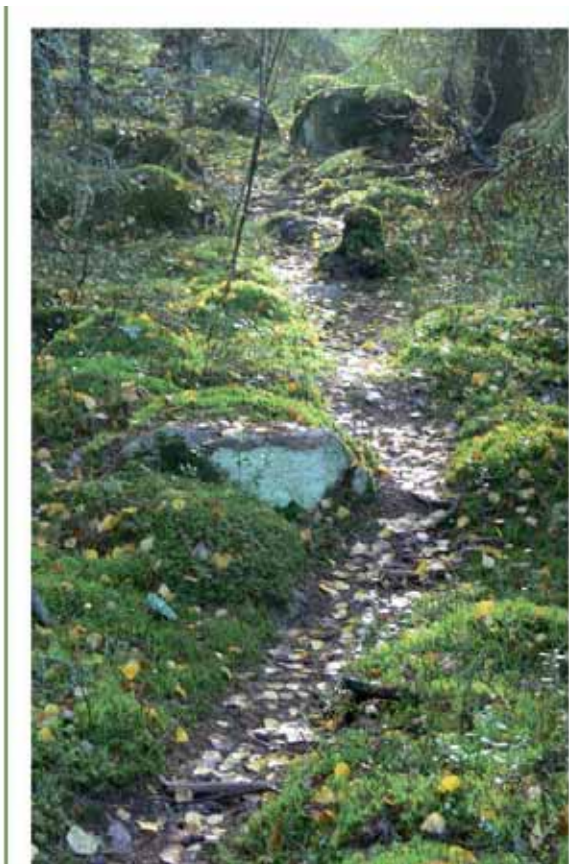
Tilaa uusia Pyhäjärvi-Säätiön adresseja

– Adresseja voidaan käyttää monipuolisesti sekä surunvalittelu- että onnitteluadresseina. Kaikissa adresseissa on useita muisto- tai onnittelulauseilla varustettuja välilehtiä sekä värssytön lehti, johon adressin lähettäjä voi itse kirjoittaa oman värssynsä. Ylimääräiset välilehdet pannaan valinnan jälkeen pois, kertoo adressien suunnittelija Juhani Forsberg.

Adresseja on viisi, jotka voidaan nimeltään:

1. "Tulkaa minun luokseni", kuvana Vpl. Pyhäjärven kirkon alttaritaulu.
2. "Valoisa polku", kuvana hämärän metsän läpi kulkeva polku, johon osuvat auringonsäteet.
3. "Iiris", kuvana sinivioletti iiriksen kukka tummaa taustaa vasten.
4. "Karjalan neito", kuvana lähikuva riippuvasta Karjalan neito-kukasta.
5. "Kullerot", kuvana kulleroketo auringonpaisteessa.

Adressit 10 euroa kappale + postituskulut. Tilaukset: Juhani Forsberg Rytymäantie 19 A 8 00320 Helsinki, puh. 050-511 2899 tai juhaniforsberg@gmail.com.

TAPAHTUMAKALENTERI

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvikerhon syksyn ensimmäinen tarinatuokio on ke 4.9.2013 klo 13.30 Koulukatu 12, Tampere. Kerrataan kesän kuulumiset. Kahvit ja arpajaiset. Tervetuloa!

Lahden Seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon syyskauden avaus pidetään perinteisesti Antero ja Seija Pärssisen luona osoitteessa Kiviniementie 424, 17120 PAIMELA torstaina 12.09.2013. Aloitamme kolmentoista maissa Kiviniemessä. Lähtö Lahden torin Ristinkirkon puolelta sivulta klo 12.30. - Tervetuloa toivottelevat Antero ja Seija.

Suvannon seudun sukututkimuspiiri kokoontuu lauantaina 14. syyskuuta 2013 Karjalatalolla Käpylänkuja 1 Helsingissä Laatokka-salissa. Vetoryhmä kokoontuu klo 12.00. Kello 12.30-14.00 on varattu vapaaseen keskusteluun ja tietojen vaihtoon. Varsinainen kokous on klo 14.00-17.00. Kokouksessa saamme lisää tietoa mm. vanhoista kannakselaisista kartoista. Kokouksen järjestelyvastuu on Sakkolan edustajilla. Joukolla mukaan - tervetuloa!

Pärssisen Sukuseura ry kutsuu jäseniään ja seuran toiminnasta kiinnostuneita Karjala-talon yläsaliin lauantaina 14.09.2013 klo 10-14 pidettävään sukuseurapäivään. Ohjelmassa Ilmo Pärssisen esitys pyhäjärveläisten opintiestä 1920-luvulla, Taisto Helteen kokemuksia sukukirjan kokoamisesta ja Kyösti Pärssisen esitys oman sukuhaaran aihepiiristä. Käymme myös läpi sukutauluja ja sukutietolomakkeen täyttämistä. Jäseniltä toivotaan myös vinkkejä ensi vuoden toimintaan. Tervetuloa! - Sukuseuran hallitus

Saunailta Karjalaisten kesäkodilla Jollaksessa Helsingin Laajasalossa Meri Perttilänpolku 8 ke 21.8.13 klo 16.30 alkaen kuutamouinnin edellä. Kts. edellinen lehti. Tiedustelut Kaarina Pärssinen 040-519 3036, e-mail kaarinaparsinen@gmail.com tai Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi. Tervetuloa ystävänesi, myös vaikka päättäisit asiasta vastaavana päivänä! - Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari *Kaunistu Vpl Pyhäjärveä*, osat I ja II. Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset: taubila@pp.inet.fi tai 044 564 1040 Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja. Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi/kirjapuoti>

Seuraava Pyhäjärvi-lehti ilmestyy syyskuussa.

Aineistot toimitukseen viimeistään
pe 6.9. mennessä, kiitos!

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Juhani Forsberg, Marja Härmä, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Esko Pulakka, Markku Pärssinen ja Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja Rautasemantie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm):
kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%